

Piekfyn Afrikaans Graad 6 Eerste Addisionele Taal Leesboek – memorandum

Stories

Waarom Dassie geen stert het nie – Rina Lamprecht (bl. 5)

1. Dassie: lui; stel altyd uit; vergeetagtig; rustig
Jakkals: pligsgetrou; het 'n goeie hart; het goeie voornemens, maar sukkel om dit uit te voer
2. Jy moet jou eie verantwoordelikhede na kom en nie jou pligte en take uitstel nie – doen dit dadelik.
3. Om te leer dat jy dinge self moet doen en nie jou verantwoordelikhede delegeer omdat jy te lui is nie.
4. Want hy was te lui om self een by die Departement van Stertsake te gaan haal.

Die skip wat nooit ophou vaar nie – Rina Lamprecht (bl. 8)

1. Leerder se eie gemotiveerde respons. Bang – spoke verskyn in die verhaal, die Vlieënde Hollander en sy kaptein is gevaarlik/spookagtig/skrikwekkend. Die kaptein het die *Joseph Somers* skip aan die brand laat slaan uit wraaksugtigheid.
2. Leerders se eie gemotiveerde menings. Nee, dit is 'n beroemde seelegende/mites van die Kaap. Ja, kaptein Hendrik Van der Decken het in die 16de eeu in 'n stormwind gesweer dat hy om die Kaap die Goeie Hoop sal vaar al duur dit ook tot die Oordeelsdag. Die Vlieënde Hollander is glo deur baie seevaarders gesien, insluitende Koning George V toe hy as adelsbors in 1880 op die H.M.S *Bacchante* was.
3. Die Kaap Agulhas is beroemd vir sy winter storms en rowwe golwe wat tot 30 meter hoog kan word wat groot skepe kan laat sink. Die Antartiese en die Agulhas strome bots teen mekaar wat gevaarlike omstandighede veroorsaak. Die kus hiér is gestrooi met skipwrakke wat die *Arniston* (1815), *Geotryde* (1849) en *Gwendola* (1968) onder andere insluit.

Die storie van Swanemeer (bl. 11)

1. koningin; dansparty; klop; swane; verlief; towenaar; dogter; Odette; Odile
2. a)
b) Leerders se eie menings. Nee, die towenaar het die prins gekul sodat die prins sy liefde aan Odile verklaar en met haar trou. Hy het Odette betower en gekeer dat sy met die prins trou. Ja, die towenaar se dogter, Odile, het ook ware liefde verdien.

c) Leerders se eie response. Ja, die towenaar en sy dogter kon nie weer iemand betower om hul eie sin te kry nie. Nee, mens moet nie die gereg in jou eie hande neem nie. Wat die towenaar aan ander gedoen het, sal terugkom na hom toe.

3. majestyt – majesteit

teidens – tydens

danspartei – dansparty

teidelik – tydelik

mysie – meisie

reis – rys

vlys – vleis

pein – pyn

leiding – lyding

verdwein – verdwyn

***Hond se beste vriend?* – Lydia Gittens (bl. 14)**

1. Die tema van die fabel is om nie teenoor ander te stereotipeer nie en om nie vooroordelend of oningelig te wees nie.
2. a) Om 'n algemene beeld of idee van 'n spesifieke tipe persoon of ding te hê.
b) Hulle het die honde as vuil, onwelriekend, lui en dom gesien.
c) Dapper, sterk en slim
3. Om nie vooroordelend te wees nie en mekaar te aanvaar vir wie jy is.

***Jessica ruik granate* - Marita van Aswegen (bl. 17)**

1. Jessica is die hoofkarakter. Wanda, William en Lizzie.
2. a) Sy bly in 'n middelklaswoonbuurt en daar is besembosse wat voor haar huis groei. Sy moet geld insamel sodat sy vir haar neef kan gaan kuier in Londen, haar ma het nie geld vir haar nie.
b) Sy wil toneelspeel vir die entrepreneurdag. Sy wil vir haar neef, William, in Londen gaan kuier. Sy wil 'n spook speel en haar klam vingers oor Wanda se gesig streel. Sy wil die kompetisie wen.
c) Sy het lang, bruin bene en blonde hare. Sy brei ook.

3. Jessica. Die meeste verteltyd word aan haar gegee en sy word in goeie lig geplaas by die entrepreneurdag.
4. Eie response
5. Sy ruik geld – haar bliktrommetjie waarin sy geld bêre ruik soos granate.
6. Dit is voorspeling. Dit beteken haar droom om Londen toe te gaan, kom al hoe nader.

Muis kry 'n vrou – Elsa Joubert (bl. 22)

1. Die boom het elke keer toegegroei wat iemand probeer het om hom af te kap.
2. Hy het vasgebyt en die vrugte van sy daad gepluk – 'n vrou gekry.
3. Eie response. Ja, hy het al die diere bang gemaak en regeer nou die land. Niemand kan sy vrou nou vat nie. Nee, sodra hy iemand nodig het om hom te help, sal niemand hom help nie.

Die rooiste Disa – Linda Rode (bl. 28)

1. Ellie het donker, vonkelende oë en lank swart hare gehad. Sy was bang vir niks (dapper), uitsoekerig en trots.
2. Nee, ná Johannes se dood het die vosperd sonder Ellie aangery gekom – sy was liever vir Johannes as vir die perd, want sy kon nie meer leef sonder Johannes nie. Ons kan aflei sy het 'n einde aan haar lewe gemaak.
3. Groepbespreking

Gedigte

Vakansie by die see – Johann de Lange (bl. 43)

1. c) Natalse Suidkus, want hy verwys na sardientjies en dit kom hoofsaaklik aan hierdie kuslyn voor.
2. Eie antwoorde
3. “Die brons baaiers keer warm en lui terug”. Die bruingebrande swemmers/sonlêers keer warm en traag terug.
4. Laat namiddag omdat die branderplankryers vir oulaas 'n paar draaie maak; die vissersbote keer hawewaarts; die baaiers keer terug om voor ete te gaan stort; en dan laastens verwys hy na die maan.

Afrikawysheid – Philip Nel (bl. 45)

1. Eie respons. “Motho ke motho ka batho” se direkte vertaling is, “ek is want jy is”/ubuntu. Dus, beteken hierdie gesegde “menslike welwillendheid” teenoor mekaar sonder vooropgestelde idees/stereotipering/rassisme. Mense moet saam as ’n nasie kan leef.
2. Afrikawoord verwys eintlik na Afrika spreekwoord.
3. Jy kan net werklik jou menswees uitleef as jy mense om jou het.
4. Bevestiging; beklemtoning
5. “mens”. Dit staan telkens aan die einde van die versreël wat die bevoorregte posisie is. Die hele gedig en die spreekwoord handel oor die mense.

Kleur – Tientjie du Toit (bl. 47).

1. Leerders se eie gemotiveerde respons. Ja, die refrein word herhaal wat ’n liriese toon/aanvoeling voortbring. Vrye vers is ’n eienskap van ’n liriese gedig – kruisrym, omarmde rym en paarrym is teenwoordig en punktuasie ontbreek. Liriese elemente.
2. ’n Liriese gedig. Melodious; melodies; lilies.
3. Die gedig handel oor liefde – die spreker verklaar sy liefde aan ’n persoon.

Pryslied vir die inhuldiging – Antjie Krog (bl. 49)

1. ’n Nuwe gebou; ’n nuwe stadnaam/straatnaam; die opening van ’n nuwe winkel; ’n standbeeld.
2. 10 Mei 1994
3. Sterk goedkeuring of bewondering vir iemand of iets – in hierdie geval vir President Nelson Mandela.
4. Die Uniegebou in Pretoria is van sandsteen gebou en dit is op die hoogste punt van Pretoria gebou – dus word dit die hart van Pretoria genoem.
5. Letterlik – hy is ’n lang man (“langerige bene”). Figuurlik – hy is die hooffiguur op hierdie oomblik in geskiedenis; almal kyk op na hom; dit is sy inhuldiging as president van Suid-Afrika.
6. Hy bring voort ’n mate van herstelling na die Apartheidsera wat die land kwaad aangedoen het. Hy herstel orde; hersien vorige reëls wat nie meer geld nie; hy repareer gebroke verhoudings tussen swart en wit mense.

Ek is ’n boklam – George Weideman (bl. 54)

1. Die Noord Kaap en die Kalahari en ook dele van Namibië.
2. Eie respons. ’n Lammer kniel wanneer hy eet en water drink.
3. “vroegdag toe die eerste vlam in die aalwynrantjies brand”
4. Nee, hy het die lammers gestreel en hy het hulle soms gedra terug na die kraal toe.
5. a) Ek en jy wat soms sonde doen en afdwaal.
b) Wanneer ons van die regte pad afdwaal, doen ons verkeerde dinge.

- c) Hulle was baie jammer en het gebid vir vergifnis en hulp.
6. God

Wond – Lina Spies (bl. 57)

1. 'n Wond is 'n diep sny/kneusplek/besering wat 'n groot letsel nalaat. 'n Seerplek is 'n seer op 'n mens se lyf wat deur wrywing/skuring veroorsaak word. 'n Seerplek is nie 'n baie diep wond nie.
2. Wanneer die seerplek diep is/baie bloei/infeksie kan kry.
3. Sodat die seerplek gesond kan word./Sodat infeksie nie binne die seerplek ontwikkel nie./Sodat jy nie baie bloed verloor as jy seergekry het nie.
4. Letterlik – 'n fisiese wond wat diep is en bloei. Figuurlik – 'n emosionele wond wat moet genees.
5. 'n Boelie wat lelke goed sê of jou spot.

As jou vriende nie meer met jou wil speel nie.

Wanneer jou ma en pa baklei by die huis.

Wanneer jy nie 'n goeie punt vir jou opdrag/taak of toets gekry het nie.

Wanneer jou ouma/oupa/troeteldier/ouers dalk sterf.
6. Leerders se gemotiveerde response. Dit maak seerder as jy daarvoor praat/herinner word; glo niemand verstaan die dinge wat jou seermaak nie; dit is soos 'n rofie wat weer oopgekrap word.
7. Leerders se eie interpretasies. Nee, dit is goed om met iemand te praat oor jou “seermaak-dinge”, want die persoon kan jou raad gee/help om probleme op te los. Die seerplek word nie gesond nie omdat die probleem nooit opgelos is nie.
 - Praat oor jou seer
 - Probeer vasstel wat gedoen kan word om jou seer gesond te maak

ubuntu – Engemi Ferreira (bl. 59)

Eie respons. Moontlikhede:

Ons moet help dat ander ook warm slaap.
Ons moet ons lig vir ander laat skyn.
Ons moet ander se pyn raaksien en probeer help.
Ons moet luister na ander, maar ook vertel van ons eie leed.
Ons moet omgee vir mekaar.
Ons moet nie onnodig kwaad word nie, maak eers seker wat die rede is waarom 'n persoon optree soos hy optree.
Oorloë veroorsaak verdriet en ontbering – ons moet dit probeer verhoed.

Bose plekke waar onheilighede plaasvind en dinge uitbroei wat ander kwaad kan aan doen, moet uitgewis word.

1. Versreëls 14 en 15
2. Ons harte is nie reg ingestel nie, daarom begryp ons nie regtig wat ubuntu behels nie.
3. Die laaste strofe kom tot die slotsom dat ons baie kan praat oor ubuntu (strofe 1 en 2), maar as ons harte nie reg ingestel is nie, kom alles tot niks.

komkomper – Eckard Cloete (bl. 61)

1. Wanneer mense eers met die rekenaar besig is, vergeet hulle van alles rondom hulle.
2. Nee, hy sal liewers met sy vlieër speel.
3. 'n Mens raak lui om te dink.
4. Dit is die belangrikste ding in sy lewe.
5. Eie voorbeelde. Kwaliteittyd.
6. Eie response. Hy wil die skootrekenaar vernietig.

Kolletjiesdas – Cara Vos (bl. 64)

1. Omdat hy die aandag op hom wil vestig.
2. Kolletjies het ook die effek dat dit vrolik lyk, daarom pas die woord “bokspring” daarby.
3. “is daar 'n kolletjie/wat soos koelte”
4. “oor sy trotse bors”

Inligtingstekste

Pamflet (bl. 65)

1. Skattejag
2. Laerskool Seegolf
3. 'n Regte seerower
4. Iemand wat Suid-Afrikaanse plante en diere goed ken.
5. R10
6. Dit is somer en jy gaan buite in die son na skatte soek.

Jy gaan ver stap in die veld.

7. Saterdag, 5 Februarie

Koerantberig (bl. 68)

1. 'n Huis het in 'n sinkgat verdwyn.
2. Wes-Rand
3. Mnr. Johannes en Mev. Hettie Oosthuizen en hul kinders, Jacoba, Johannes en Marianne asook hul huishulp.
4. Die grond is onstabiel.
5. Eie response

In sy dop gekruip! (bl. 70)

1. Skilpaaie kruip weg in hul dop.
2. “Hy en sy familie woon al meer as 220 miljoen jaar hier op ons planeet”
3. Eie menings. Skilpaaie is herbivore en ding nie mee met roofdiere vir kos nie. Skilpaaie beweeg so stadig en hul refleksies is so goed, wanneer ’n roofdier naby sou kom, hul kan wegkruip in hulle dik dop. Roofdiere sal die dop van ’n skilpad vir ’n klip/rots/gesteente raaksien.

My wêreld, kyk die wolke! (bl. 73)

1. Dood en steriel soos Mars
2. ’n Wolk is soos watte wat gemaak is van stukkies ys wat inmekaar geweef is. Leerder se interpretasie van die voorkoms van wolke.
3. Die wolke weerkaats sonlig.
4. Groepbespreking
5. Die verskil tussen ’n orkaan en ’n tifoon is dat tropiese siklone in die Wes-Stille Oseaan tifone genoem word en tifone in die Atlantiese Oseaan en Oos-Stille Oseaan word orkane genoem. Dit is die lengte en sterkte/spoed van die wind wat ’n verskil maak.

Ons wonderlike plante (bl. 76)

1. Plante produseer suurstof wat die mens nodig het om asem te haal.

Mense en diere eet plante.

Plante se vesels om klere te maak.

Bome word vir papier, meubels en huise gebruik.

Sade om olie te maak.

Geneesmiddels

Skoonheidsmiddels

2. 260000
3. Latyns en Grieks
4. Hy het die planttweenaamstelsel uitgedink – die eerste naam is die geslagsnaam en die tweede naam is ’n spesienaam.
5. Houtsaagsels

Uitvindings in die huis (bl. 78)

1. Klere is met die hand gewas.

2. Dit het met 'n slinger gewerk wat jy moes draai in 'n drommerige toestel.
3. Die enjins was onbedek onderaan die balie wat beteken het as water daarop beland het, het die gebruiker van die masjien 'n elektriese skok gekry.
4. In die 1930's en na die Tweede Wêreldoorlog.

Tydlyn (bl. 82)

1. Stuur 'n bemande ruimtetuig in 'n wentelbaan om die aarde.

Bestudeer die persoon se gedrag en kyk wat hy in die ruimte kan doen.

Laat die persoon veilig terugkom aarde toe.

2. 1964 – 1966
3. Om 'n mens op die maan te laat land.
4. Vir lang vlugte.
5. Dit is vernoem na die ruimtetuig in die Star Trek-films
6. Mars. Astronome wil wet of daar lewe op Mars is en of mense daar sal kan oorleef.
7. Ja, die hedendaagse tegnologie is so gevorderd dat pendeltuie en ruimtetuie veilig kan terugkeer aarde toe. Ruimtevaarderpakke is ook veiliger.

Sosiale tekste

Onderhoud met meneer Vlermuis (bl. 88)

Wat vlermuise eet:

- insekte
- wortelwurms
- nagvliegende insekte

Dinge waarvan vlermuise hou:

Dinge waarvan vlermuise nie hou nie:

- Sduitgoed
- Blink stringe tinfoelie

Die uitnodiging (bl. 93)

1. Ontdek ons vlieënde skatte
2. Mev. Tina Vink
3. Geveerde bevolking
4. Soorte voëls wat jy in Suid-Afrika aantref./Toerusting wat jy nodig het./Beste plekke om voëls te besigtig.
5. Loerivlei Biblioteek
6. Dit is gratis
7. RSVP voor 5 Mei
8. Mev. Nina Luthuli by (001) 456 7121

Vernon se dagboek (bl. 97)

- Eie response.
- Leerders se eie menings. Koekverkopings; rommelverkopings (“jumble sale”); donasies insamel; borgskappe.
- Drama/poësie opvoer/opsê; ou tannies mooimaak met grimering/hare indraai/naels verf; ou ooms braai en sport kyk op ’n grootskerm.

Mediatekste

Polisie vang goudiewe (bl. 101)

1. Kaptein Rosa Benade
2. Operasie Striker
3. Die polisie se edelmetaal- en diamanteenheid.
4. Die hulp van die verkeersdepartement, departement van justisie en mynsekuriteit is ook ingeroep.
5. Veral die G- en Moeletsi-hostelle in Thabong is bekend vir hul onwettige smokkelary.
6. Ja dit was. Afgesien van die goudstof wat gekry is, het die polisie ook goudsmeltingstoerusting en goudklonte gekry. Daar is ook ander gesteelde myntoerusting, juwele en dagga gevind.

Advertensie (bl. 103)

1. Jy vra iemand om iets vir jou te doen.
2. Werk op die nuutste rekenaars.
Speel die nuutste speletjies.
Luister na praatjies oor die toekoms van tegnologie.
Vind uit oor tegnologiese beroepe.
3. 'n Telefoonnommer en 'n webbladadres
4. Sodat die mense meer kan uitvind oor die tegnologieweek.
5. Koue. (Blou, groen en pers is koue kleure; rooi, geel en oranje sou warm klere gewees het.)
6. Warm, hy het 'n langbroek en jas aan.

Weerberig (bl. 105)

1. Watter plek gaan vandag . . .
 - a) sneeu – Pretoria
 - b) reën – Kaapstad
 - c) reën en donderstorms – Johannesburg
 - d) sonskyn – Pietermaritzburg en Oos-Londen
 - e) gedeeltelik bewolkte dag – Bloemfontein en Polokwane
2. Pretoria se minimum temperatuur is onder vriespunt. Al die ander plekke lyk of hulle somerweer het. Mens kan verwag dat Johannesburg en Pretoria se temperature redelik naby aanmekaar sal wees omdat hulle naby mekaar is op 'n kaart.
3. 18 is Kaapstad se minimum temperatuur en 27 is die maksimum temperatuur. Weerman Willie verwag dus nie dat dit kouer as 18 grade Celsius sal wees die oggend, of warmer as 27 grade Celsius sal word deur die loop van die dag nie.
4. Dit kan groot veldbrande veroorsaak. Die sterk wind kan die veldbrande vinnig laat versprei. Mense en diere kan doodbrand in sulke vure. Huise kan ook afbrand. Bome en ander plante kan vernietig word.
5. Daar is nie regtig 'n as by die aarde se pole nie. Dit is net 'n woord wat ons gebruik om beter te verstaan hoe die aarde beweeg. Ons weet hoe 'n fiets of motor se wiel om 'n as draai. Daarom kan ons ons ook voorstel dat die aarde soortgelyk draai om 'n seker punt.
6. Die vier seisoene wissel: winter, lente, somer, herfs.